

datum 23-01-2012

volgnr.

Opinie

Tegengas

Minister van Binnenlandse zaken Joëlle Milquet overweegt een wetsontwerp waarin gemeenten de toelating krijgen om jongeren vanaf 14 jaar te sanctioneren met administratieve boetes. Die leeftijdsgrens ligt momenteel nog op 16 jaar.

Kinderrechtencommissariaat

Leuvenseweg 86

1000 Brussel

tel.: 02-552 98 00

fax: 02-552 98 01

kinderrechten@vlaamsparlement.be

www.kinderrechten.be

Minister van Binnenlandse zaken Joëlle Milquet overweegt een wetsontwerp waarin gemeenten de toelating krijgen om jongeren vanaf 14 jaar te sanctioneren met administratieve boetes. Die leeftijdsgrens ligt momenteel nog op 16 jaar. Met deze uitbreiding van de Gemeentelijk Administratieve Sancties (GAS) voor een nieuwe groep minderjarigen bereiken we een triest hoogtepunt in de problematisering van "de jeugd van tegenwoordig". De bestaande regelgeving geeft immers nu al aanleiding tot fundamentele problemen inzake de rechtsgelijkheid en de rechtszekerheid van iedereen, en de rechtspositie van minderjarigen in het bijzonder.

De onverdraagzaamheid ten aanzien van kinderen en jongeren neemt duidelijk toe. Spelende

kinderen zijn lawaaimakers, rondhangende jongeren vormen overlast. Ongeveer 25% van de deelnemers aan de Belgische veiligheidsmonitor zeggen dat ze rondhangende jongeren als een probleem in zijn buurt ervaren. Anderzijds tonen studies die rechtstreeks naar de link tussen overlastfenomenen en onveiligheidsgevoelens peilen, aan dat zelfs de loutere aanwezigheid van groepjes jongeren in de openbare ruimte een bron van ergernis vormen. Daar zal een verlaging van de leeftijd niets aan veranderen, integendeel.

We zien een enorme wildgroei van de term 'overlast'. Het is daarbij zoeken naar een duidelijke definitie van 'overlast'. De willekeur lijkt momenteel te regeren. Gemeente en politie vullen het begrip ter plekke naar eigen believen in. Of iets strafbaar is? Wie weet het nog. Om als overlast te worden beschouwd, moet je niet eens iets misdagen hebben. Overlastboetes zijn dan 'preventief', in de ogen van de *believers*. Dit zorgt er in de praktijk voor dat wat in de ene gemeente als overlast wordt beschouwd, in de buurgemeente geen probleem is. Soms zijn er zelfs binnen een gemeente verschillen. Bovendien tonen onderzoeken aan hoe systematisch bepaalde groepen jongeren extra geïsoleerd worden.

Wij zijn geen naïevelingen die pleiten voor straffeloosheid. Wie een misdrijf pleegt, moet uiteraard gestraft worden, en daarvoor bestaat nu al een uitgewerkt wettelijk kader (de jeugdrechter). Maar de gemeentelijke administratieve sancties of 'overlastboetes' zitten in een grote grijze zone. Het is niet duidelijk welke gedragingen men hier strafbaar stelt en wie bevoegd is om ertegen op te treden. Rechtswaarborgen geraken daardoor in een rechtsstaat zwaar in de verdrukking.

Een belangrijke vraag daarbij is ook of de voorgestelde maatregelen wel in verhouding tot de omvang van 'het probleem' zijn. We beschikken over bijzonder weinig gegevens, maar uit de beschikbare informatie blijkt dat het procentueel aandeel van de minderjarigen in de GAS-statistieken heel beperkt is. In Antwerpen bijvoorbeeld gaat het om 1,36%, in Vlaams-Brabant betreft het net geen 2%. De zeer beperkte informatie omtrent de toepassing van de gemeentelijke administratieve sancties voor minderjarigen – en dan bedoelen we niet alleen de kwantiteit, maar ook de effectiviteit en de maatschappelijke effecten – vormen onvoldoende basis om dergelijke verregaande maatregelen te verantwoorden. Denk maar aan het voorbeeld dat een paar weken geleden De Standaard haalde. Een jongen die zich niet langer kon ophouden, besloot wild te plassen achter een struik. Een boete en een bemiddeling waren het gevolg.

Nog volgens de 'believers' zorgen overlastboetes ervoor dat jongeren 'lik op stuk krijgen' en ze verantwoordelijk gesteld worden voor hun daden. Is dat zo? Het zijn de ouders die de boete meestal zullen (moeten) ophoesten. Door de schuld alleen bij de jongere te leggen, worden er bovendien geen andere vragen gesteld. Vragen naar structurele oorzaken van maatschappelijke problemen (schooluitval, jeugdwerkloosheid). En die zijn niet op te lossen door simpel de leeftijd te verlagen.

Tot slot stuurt het wetsontwerp inzake de leeftijdsverlaging van 16 naar 14 jaar aan op een radicale breuk met de huidige visie binnen het jeugdbeschermingsrecht. Hierin is het uitgangspunt dat de strafrechtelijke meerderjarigheid op 18 jaar ligt. Uitzondering hierop is het uit handen geven door de jeugdrechter van minderjarigen tussen 16 en 18 jaar. Minderjarigen onder de 16 jaar kunnen in de heersende opvatting niet middels het gewone strafrecht worden berecht. Deze visie waarbij minderjarigen niet worden beschouwd als mini-volwassenen, maar vanuit hun eigenheid worden benaderd, is ondermeer verankerd in het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind. Door bepaalde rechtshandelingen in een eerste beweging uit het strafwetboek te lichten of als gemengde misdrijven te bestempelen, en in een tweede beweging de bestraffing van deze misdrijven ook mogelijk te maken voor minderjarigen onder de 16 jaar holt men bovenstaande principe de facto uit.

Kortom, het zoeken naar manieren om onbetamelijk gedrag te beteugelen is een zaak die we onderschrijven, het institutionaliseren van onverdraagzaamheid tegenover minderjarigen absoluut niet. Daarom verzetten we ons tegen een wetsontwerp dat afbreuk doet aan de kinderrechten, verankerd in het Internationale Kinderrechtenverdrag dat ook door België werd onderschreven. De Belgische overheid werd hierop recent ook door het VN-Comité voor de Rechten van het Kind op aangesproken. Het Comité uitte uitdrukkelijk zijn gedrag', en dat buiten het jeugdrechtsysteem. Het verzocht ons land dan ook de verenigbaarheid van administratieve sancties met het IVRK te evalueren.

De wetgever mag de deur naar willekeur niet verder openen door de leeftijd te verlagen, zonder dat hij eerst een wettelijke definitie van overlast heeft uitgewerkt. Ook de 'bemiddeling' die wordt voorgesteld om de betrokken minderjarigen te beschermen, moet beter op punt worden gezet. Doordat het kader ook hierin niet goed werd uitgetekend, verwordt dit soms tot een schertsvertoning. Dat alles vergt een grondige discussie en overleg waarin de jongeren ook zelf gehoord worden.

Wij weigeren ons erbij neer te leggen dat fundamentele rechten van een groep mensen die zelf nog niet stemgerechtigd zijn zomaar ten grabbel worden gegooid, terwijl er nog niet eens duidelijkheid is over het probleem dat men wil 'remedieren'.

Bernard De Vos, Délégué général aux droits de l'enfant
Annemie Drieskens, Gezinsbond
Bruno Vanobbergen, Kinderrechtencommissaris